

Téma:

**SZAKPOLITIKAI TANULMÁNY –
KÖRNYEZETPOLITIKA**

Időszak:

2013. július

Dátum:

2013. augusztus 26.

SZÁZADVÉG
ALAPÍTVÁNY

SZÁZADVÉG
GAZDASÁGKUTATÓ ZRT.

STRATEGOPOLIS
KOMMUNIKÁCIÓS TÁRSASÁG ÉS STRATÉGIAI ILLUMÓ KFT.

Az anyag az NFM_SZERZ/378/1 (2012) számú
szerződés teljesítésére készült

VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ	1
MEGHOZOTT INTÉZKEDÉSEK	2
AZ EGYES KÖZSZOLGÁLTATÁSOK ELLÁTÁSÁRÓL ÉS AZ EZZEL ÖSSZEFÜGGŐ TÖRVÉNYMÓDOSÍTÁSOKRÓL SZÓLÓ 2013. ÉVI CXXXIV.	
TÖRVÉNY	2
<i>Intézkedés</i>	2
<i>Fogadtatás és hatások</i>	2
<i>SWOT elemzés:</i>	4
RENDELET A BARLANGOK NYILVÁNTARTÁSÁRÓL, LÁTOGATÁSÁNAK FELTÉTELEIRŐL ÉS KIÉPÍTÉSÉRŐL	5
<i>Intézkedés</i>	5
<i>Fogadtatás és hatások</i>	5
<i>SWOT elemzés</i>	6
NEMZETI PARKOK VAGYONKEZELÉSÉBE VONT TERÜLETEK	7
<i>Intézkedés</i>	7
<i>Fogadtatás és hatások</i>	7
<i>SWOT elemzés</i>	7
TÖRVÉNY A HULLADÉKGAZDÁLKODÁSI KÖZSZOLGÁLTATÁSI TEVÉKENYSÉG MINŐSÍTÉSÉRŐL	8
<i>Intézkedés</i>	8
<i>Fogadtatás és hatások</i>	8
<i>SWOT elemzés</i>	10
EGYÉB POLITIKAI TÉMÁK	10
A KÖRNYEZETVÉDELMI FŐFELÜGYELŐSÉG MŰKÖDÉSE	10
A MAKÓI FÖLDGÁZKINCSTERMEKELÉSÉNEK KÖRNYEZETI KOCKÁZATAI	12
KÜLPOLITIKAI ÉS NEMZETKÖZI KITEKINTÉS	14
A VERESPATAKI ARANYBÁNYA MEGNYITÁSA	14
A JAPÁN ERŐMŰVEK MŰKÖDÉSÉNEK ENGEDÉLYEZÉSE	15
A GMO NÖVÉNYEK TERMESZTÉSÉNEK ENGEDÉLYEZÉSE	16

Vezetői összefoglaló

A tárgyhónap legnagyobb hatású és legtöbb szakpolitikai vitát kiváltó intézkedései hulladékgazdálkodási reform új állomásaként megalkotott két új jogszabály: a hulladékgazdálkodási közszolgáltatási tevékenység minősítéséről szóló törvény és az egyes közszolgáltatások ellátásáról és az ezzel összefüggő törvénymódosításokról szóló törvény volt.

A hulladékgazdálkodási közszolgáltatási tevékenység minősítéséről szóló 2013. évi CXXV. törvény célja az volt, hogy az Európai Unió hulladékgazdálkodási prioritásaihoz igazodva olyan közszolgáltatási rendszer létrehozását biztosítsa, amely lehetővé teszi, hogy a közszolgáltató kiválasztásánál az addig uralkodó gazdasági szempont mellett a szolgáltatás biztonsága és a szolgáltatás minősége is hangsúlyos értékelési szemponttá váljon. A minősítési eljárás lefolytatására a Ht. a kizárólagos állami tulajdonban álló Országos Hulladékgazdálkodási Ügynökséget hatalmazta fel. Az elfogadott törvényjavaslat részletesen szabályozza a minősítés eljárási rendjét, ezen belül a kérelem tartalmi követelményeit, a kérelem vizsgálatának szabályait és szempontjait, a minősítő döntéseit, az eljárásban gyakorolható jogokat és a döntéssel szembeni jogorvoslatra vonatkozó szabályokat, valamint meghatározta az ellenőrzés szabályait. A törvény értelmében a minősítő a kérelemre induló minősítési eljárásban közigazgatási hatósági jogkörben, az ügyfajtaára vonatkozó, a törvényben meghatározott különös eljárási szabályok, valamint a közigazgatási hatósági eljárás általános szabályairól szóló törvény rendelkezései szerint jár el. A minősítő okiratot a rendelkezések értelmében 2013. december 31-ig lehet beszerezni. A jogszabállyal kapcsolatos elemzések azt a jogalkotói szándékot is fel vélték fedezni a törvényben, amely nehezen vállalható feltételek teljesítésére kényszerítené a hulladékkezelő cégek külföldi befektetőit az új hulladéktörvényben lefektetett minősítési rendszeren keresztül.

A hulladékgazdálkodási rendszer reformja több településen is a kormányzat rezsicsökkentési politikájánál célkitűzéseivel ellentétes hatást ért el. Ezt jól példázta Miskolc, Tatabánya és Debrecen esete, ahol a hulladékkezelő cégek érvényesítették az elfogadott költségek alapján megengedett díjszabást. A kormányzat a kialakult helyzetre egy olyan jogszabály módosítással reagált, amely értelmében a szemétszállítási díjknál a tízszázalékos csökkentéskor a 2012. áprilisi árakat veszik figyelembe. Az intézkedés kritikusai szerint azonban a szolgáltatást végző cégek számára mindez már nem volt vállalható üzletileg anélkül, hogy a szolgáltatás minősége ne romoljon. Ezért a 2013. nyári rendkívüli parlamenti ülés utolsó két hetében, rendkívüli sürgős eljárással tárgyalta meg, majd fogadta el az Országgyűlés az egyes közszolgáltatások ellátásáról és az ezzel összefüggő törvénymódosításokról szóló törvényjavaslatot, amelynek értelmében szükség esetén, a katasztrófa helyzetben bevonható vállalkozások járműveivel és közfoglalkoztatottak közreműködésével oldhatja meg a Kormány a szemétszállítást.

Meghozott intézkedések

Az egyes közszolgáltatások ellátásáról és az ezzel összefüggő törvénymódosításokról szóló 2013. évi CXXXIV. törvény

Intézkedés

A 2013 nyári rendkívüli parlamenti ülészak utolsó két hetében, rendkívüli sürgős eljárással tárgyalta meg, majd fogadta el az Országgyűlés az egyes közszolgáltatások ellátásáról és az ezzel összefüggő törvénymódosításokról szóló törvényjavaslatot. A Magyar Közlöny július 12-i számában kihirdetett törvény értelmében szükség esetén, a katasztrófhelyzetben bevonható vállalkozások járműveivel és közfoglalkoztatottak közreműködésével oldaná meg a Kormány a szemétszállítást.

Fogadtatás és hatások

Az intézkedés szorosan kapcsolódik a júniusban elfogadott a hulladékgazdálkodási közszolgáltatási tevékenység minősítéséről szóló 2013. évi CXXV. törvényhez (lásd. 2013. jelen tanulmány „A tárgyhónap előtt meghozott intézkedések hatásai” című fejezetét). A 2013. évi CXXV. törvénynek a hulladékgazdálkodási ágazatra kifejtett hatása ugyanis összeadódott a hulladékról szóló 2012. évi CLXXXV. törvény és a kormányzat „rezsicsökkentési politikájának” együttes hatásával, amely gazdasági présbe helyezte a közszolgáltatókat, és megnehezítette tevékenységük rentábilis folytatását. Az intézkedések hatására több – gyakran külföldi résztulajdonosok által birtokolt – közszolgáltató cég felmondta az önkormányzattal kötött szerződést, és/vagy kivonult az adott településről.

A 2013. januárban bevezetett tonnánként 3000 forint lerakási járulék, valamint az országgyűlési döntés nyomán 2013. júliustól hatályos 10 százalékos szemétszállítási díj-csökkentés az iparági szereplők szerint 20-30 százalékos profit-csökkenéshez vezetett¹. A szolgáltatók számára további költségeket vetített előre, hogy míg a hulladéklerakási járulék 2013-ban háromezer forint/tonna összegről indult, 2016-ra eléri a 12 ezer forint/tonna értéket. A többlet anyagi terheken kívül a – jellemzően osztrák tulajdonban lévő – magáncégek számára az a kormányzati szándék is elfogadhatatlan, amely szerint 2014. januártól állami kontroll alá kerülnek a társaságok, amennyiben közszolgáltatást is végeznek, vagyis a lakossági szemétszállításban is tevékenykednek. A kivonulási folyamat betetőzéséhez az a jogszabályi rendelkezés vezethet, amelynek értelmében 2014-től már csak nonprofit társaságok foglalkozhatnak hulladékkezeléssel: amennyiben ugyanis a hasznot nem lehet kivinni a cégekből, a magántőke bizonyosan kivonul.

A Kormány a jelen fejezetben tárgyalt jogszabállyal arra a helyzetre készült fel, ha a kivonuló cégek közszolgáltatási feladatainak ellátását a távozásuk után nem lehet folyamatosan

¹ Németh István, az A.S.A. Magyarország Környezetvédelem és. Hulladékgazdálkodás Kft. Igazgatójának közlése.

biztosítani. A törvény rendelkezései hatékony eszközöket kínálnak egy ilyen krízishelyzet megoldására; a 2013. évi CXXXIV. törvény és végrehajtási rendeletének² értelmében ugyanis a kormányzat a szemétszállítás zavara esetén „hatósági eljárás keretében közérdekű szolgáltatót jelölhet ki a hulladékgazdálkodási engedéllyel, illetve a hulladékgazdálkodási közszolgáltatási engedéllyel rendelkező szolgáltatók közül”. A határozat ellen fellebbezésnek nincs helye, az ideiglenes ellátási kötelezettségre vonatkozó döntés tehát – amely legfeljebb egy évig maradhat érvényben – azonnal végrehajtható. A törvény értelmében tehát amennyiben valahol az addigi szolgáltató kivonulna a közszolgáltatásból, ott a kormányzat a környező településeken hasonló feladatot ellátó cégek közül jelölheti ki valamelyiket a szemétszállításra. Amennyiben az ésszerűen szóba jöhető vállalkozások kapacitása nem lenne elegendő további városok/községek kiszolgálására, a szükségellátásról a kijelölt állami szerv „a katasztrófavédelmi gazdasági és anyagi szolgáltatási kötelezettség szabályainak megfelelő alkalmazásával” gondoskodhat.

A tárgyhónapban hatályos jogszabályok szerint a „katasztrófavédelmi feladatok végrehajtása érdekében a gazdasági és anyagi szolgáltatási kötelezettség kiterjed (...) meghatározott gazdasági és anyagi szolgáltatás teljesítésére” is. Erre hivatkozással az állam a szemétszállításra alkalmas járművek tulajdonosait arra kötelezheti, hogy indokolt esetben bocsássák eszközeiket rendelkezésre a hulladékgazdálkodási közszolgáltatások ellátásához. A törvenymódosítás szerint közfoglalkoztatottakat is alkalmazhat a hatóság, ahol neki kell a szemetgyűjtésről gondoskodnia, tehát a jogszabály egybevégt a Kormány közfoglalkoztatási célkitűzéseivel is.³

A Martfűn, a tárgyhónap elején kialakult hulladék helyzetet azt vetítette előre, hogy a kormányzat az új szabályozás végrehajtását a gyakorlatban is vizsgálhatja. A Remondis Zrt., mely szolnoki székhelyű, a megnövekedett költségeire hivatkozva felmondta az önkormányzattal kötött szerződést⁴. A vállalat csak akkor vállalta volna a közszolgáltatás fenntartását, ha jelentősen emelik a szemétszállítási díjat, vagy ha a helyhatóság kompenzációt fizet az elmaradó bevételért. Bár a cég a jogszabályi változásokra hivatkozva mondta fel a szerződést, az eljárást a martfűi önkormányzat nem találta jogszerűnek, mert szerintük „egy tizenöt évre szóló megállapodást mindenféle gazdaságossági számítás és indok nélkül rúgtak fel”.⁵ A kialakult patthelyzetre kínált megoldást az egyes közszolgáltatások ellátásáról és az ezzel összefüggő törvenymódosításokról szóló törvény, amely lehetőséget teremtett rá, hogy a katasztrófavédelem lássa el a hulladék elszállításának feladatát. Az eljárás a tárgyhónap végén még folyt, a gyakorlati megvalósításra a tárgyhónap után kerülhetett sor.

A hulladékgazdálkodási közszolgáltatásban bekövetkező bármilyen zavar (akár lokális, akár regionális) rendkívüli politikai kockázatot jelent a kormányzat megítélése szempontjából,

² A nem rendszeres hulladékszállítás szabályairól és az ennek során eljáró állami szervek kijelöléséről szóló 292/2013. (VII. 26.) Korm. Rendelet.

³ http://nol.hu/belfold/20130711-szemetszallitas_hatalmi_szoval-1399387

⁴ <http://www.martfu.hu/?module=news&action=show&nid=198219>

⁵ http://nol.hu/belfold/20130731-nyakukba_zudult_a_szemet-1403417

ezért a jogszabály ebből a szempontból is kulcsfontosságú lehet. Nemzetközi példák is mutatják, hogy a szemétszállítás szüneteltetésének, szabotálásának súlyos következményei lehetnek a politikai és (ön)kormányzati vezetők megítélésére nézve⁶. A Kormány rezsicsökkentési politikájának megítélése is sokat romolhat egy esetleges zavar esetén, ugyanis azoknak az érvelését támasztja alá, akik szerint a rezsicsökkentés veszélyes, és alááshatja a közszolgáltatások (kiemelten az energiaszolgáltatás és a hulladékszállítás) folyamatos fenntartását.

A fenti politikai megfontolásokat tükrözi az intézkedés politikai fogadtatása is. Az ügyben megszólaló Szilágyi László, LMP-s ellenzéki politikus a törvény kapcsán arra mutatott rá, hogy másfél évtizede nem fordult elő Magyarországon olyan eset, hogy az önkormányzat ne teljesítette volna a hulladékszállítási kötelezettségeit. A képviselő következtetése szerint a 2013. évi CXXXIV. törvény „egy olyan problémára kínál megoldást, amely a kormányzat a hulladékgazdálkodási reformmal hozott létre, azaz az intézkedéssel a kormányzat a hulladékágazat reformjának gyengeségét, veszélyeit ismeri el”. Kifogásolta a jogszabály azon rendelkezéseit, amelyek értelmében „az állami szerv kijelölésre irányuló eljárásban hozott döntésével szemben fellebbezésnek és újrafelvételi eljárásnak nincs helye” és „a kijelölésre irányuló eljárásban hozott döntés a végrehajtás felfüggesztése iránti kérelemre tekintet nélkül végrehajthatóvá nyilvánítható” mert szerinte ezek a kitételek annak „ágyaznak meg”, hogy a kormányzat előnyben részesített vállalkozót nevezzen ki kényszer-szolgáltatónak.

SWOT elemzés:

Erősségek:	Gyengeségek:
▪ Hatékony és azonnali megoldást kínál a hulladékgazdálkodás esetleges szünetelésére. ▪ Összhangban van a kormányzat rezsicsökkentési politikájával. ▪ Összhangban van a kormányzat közfoglalkoztatási politikájával.	▪ Nem kínál jogorvoslati lehetőséget a kényszerszolgáltató kiválasztása vonatkozásában. ▪ A jogszabály ráirányította a figyelmet hulladékgazdálkodási reform kockázataira.
Lehetőségek:	Veszélyek:
▪ A hulladékgazdálkodási közszolgáltatás zavartalan fenntartása. ▪ Vitás esetekben a -jellemzően külföldi háttérű- szolgáltatók alkupozíciója gyengülhet.	▪ A közszolgáltatás szünetelésének közelében nem áll rendelkezésre megfelelő szállítási, lerakás, felhasználási kapacitás. ▪ A konfiskálás lehetősége csökkenti az érintett szolgáltatók üzembiztonságát.

⁶ Italy calls emergency talks as riots erupt in Naples (AFP, 2010. október 21.)

Rendelet a barlangok nyilvántartásáról, látogatásának feltételeiről és kiépítéséről

Intézkedés

Július 11-én került kihirdetésre a barlangok nyilvántartásáról, a barlangok látogatásának és kutatásának egyes feltételeiről, valamint a barlangok kiépítéséről szóló 13/1998. (V. 6.) KTM rendelet módosításáról szóló 58/2013. számú VM rendelet (továbbiakban: Rendelet). A Rendelet előzménye a környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény és a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény módosítására irányuló törvényjavaslat volt, amelyet 2013. március 18-án fogadott el az Országgyűlés. A törvény pontosította a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvénynek a barlangok nyilvántartásáról, a barlangok látogatásának és kutatásának egyes feltételeiről, valamint a barlangok kiépítéséről szóló 13/1998. (V. 6.) KTM rendelet alapjául szolgáló felhatalmazó rendelkezéseit. A törvényi felhatalmazásokkal érintett tevékenységek és szabályozási ügykörök korábban is szerepeltek az alacsonyabb szintű jogszabályban, azonban az előterjesztő szerint szükséges volt egyértelmű törvényi felhatalmazást adni a miniszteri rendeleti szintű szabályozás minden lényeges tartalmi eleméhez.

Fogadtatás és hatások

A rendelet elvárt hatása, hogy visszaszorítsa a barlangok hasznosításával kapcsolatban tapasztalt, riasztó mértékű és gyakoriságú visszaéléseket. Ezt a jogszabálynak azon rendelkezése teljesítheti, amely a környezetvédelmi, természetvédelmi és vízügyi felügyelőségek, és a nemzeti parki igazgatóságok, mint vagyonkezelők hozzájárulását írta elő a barlangok látogatásához és kutatásához. A kezelni kívánt probléma leginkább a Főváros budai kerületeiben található barlangok esetében merült fel a tárgyévvel megelőzően. Ezek közül kiemeljük az I. kerületi Várbarlangot és a II. kerületi Molnár János-barlangot.

Várbarlang: a barlang először 2004. áprilisában került a figyelem középpontjába, amikor a Várbarlang egyik felét elfoglaló Budavári Labirintus üzemeltetője sajtónyilvánosan azt állította, hogy az önkormányzati tulajdonban lévő barlangrészben illegális zenei rendezvényeket tartottak és pornográf filmeket forgattak. Utóbbi állítást a rendőrségi vizsgálat megerősítette, de a felelősöket nem sikerült felderíteni. Később Nagy Gábor Tamás I. kerületi polgármester működési szabálytalanságokra hivatkozva kezdeményezett kiürítési pert a Budavári Labirintus üzemeltetőjével szemben, amely pert a Budavári Önkormányzat elvesztette. A kerületvezetés 2008 márciusában – kereskedelmi engedély hiányára hivatkozva – a rendőrség bevonásával bezárta a Budavári Labirintust. A néhány nap múlva ismétletlenül megnyíló Labirintus vezetése a Legfőbb Ügyészhez fordult „azonnali és rendkívüli jogvédelemért”. 2011. július 29-én a budapesti rendőrség készenléti egysége és a Közép-Duna-völgyi Vízügyi Igazgatóság valamint a Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság tagjai egy nagy sajtónyilvánosságot kapott akcióban ismét elfoglalták a Labirintust

természetkárosításra és bérleti díjfizetési kötelezettség megszegésére hivatkozva.⁷ A Fővárosi Törvényszék később, 2012. augusztus 22-én hatályon kívül helyezte a környezetvédelmi hatóságok határozatait, amely alapján karhatalmi segédlettel távolították el a Budavári Labirintus Kft.-t a Várbarlangból. A kitiltott cég százmillió kártérítési pert indított az állam ellen.

Molnár János-barlang: a barlanggal kapcsolatos visszaélésekre egy illegálisan merülő bűvár 2010. szeptember végi halála irányította a figyelmet, amely után a Közép-Duna-völgyi Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség azonnali hatállyal felfüggesztette, majd visszavonta a barlang kutatásáért, illetve a bűvárok merüléséért felelős személyek engedélyét. A barlang jövőjét az is bizonytalanságban tartotta, hogy 2007-ben Szalay Balázs raliversenyző a barlang bejáratához akart szállodát építeni, annak ellenére, hogy állítása szerint az nem befolyásolta volna a barlang állapotát, barlangkutatók és természetbarátok és a későbbi környezetvédelemért felelős államtitkár Illés Zoltán, is tiltakozott a beruházás ellen. Az ügyből közigazgatási per indult, a tulajdonos Budapesti Fürdőigazgatóság pedig írásban nyilatkozott arról, hogy nem tervez építkezést a területen.⁸

A jelen jogszabály szükségességét a fenti, ellentmondásokkal terhelt és nagy nyilvánosságot kapott természetvédelmi ügyek is alátámasztják.

SWOT elemzés

Erősségek:	Gyengeségek:
▪ Hatékony megoldást kínál az emberi életre is veszélyes illegális tevékenységek visszaszorítására. ▪ Erősebb ellenőrzési hatáskört biztosít a környezetvédelmi hatóságoknak, amelyekkel azok megóvhatják a természeti értékeket.	▪ Többletfeladatot ró a környezetvédelmi hatóságokra, de nem rendel hozzájuk ennek megfelelő kapacitást. ▪ A jogszabály korábbi befektetéseket sért, csökkenti a befektetői biztonságérzetet.
Lehetőségek:	Veszélyek:
▪ Lehetőség a fenntartható barlangi turizmus fejlesztésére.	▪ A környezetvédelmi hatóságok nem rendelkeznek megfelelő személyzettel feladataik ellátására. ▪ Csökken a barlangi turizmus miatt érkező vendégek száma.

⁷ http://www.labirintus.com/splash_details_hu.php

⁸ http://hvg.hu/itthon/20111201_molnar_janos_barlang_buvar

Nemzeti parkok vagyonkezelésébe vont területek

Intézkedés

Az Nemzeti Földalapkezelő Szervezet (NFA) július 18-i tájékoztatása szerint összesen 30 733 hektár természetvédelmi területet adott át a nemzeti parkoknak vagyonkezelésbe.

Fogadtatás és hatások

Az érintett terület jogi helyzetének rendezése azért volt fontos, mert így vált lehetővé, hogy a nemzeti parkok hasznosíthassák a korábban megvásárolt területeket (túlnyomórészt gyepet, legelőt és szántót). Az intézkedés hozzájárul ahhoz, hogy a földüggyek körül kialakult a jogi bizonytalanságokat tisztázza. Az átadott területeknek egyik részét – ahol a természetvédelmi beavatkozások feltétlenül szükségesek – célszerű saját használatba vonni, míg a többi terület haszonbérlet útján hasznosítható, a természetvédelmi korlátozások betartásával. Ez javíthat az egyébként forráshiányos nemzeti park igazgatóságok bevételi mérlegén.

A területszerzés egyik jogalapja a természetvédelmi törvény volt, mely elővásárlási jogot biztosított a nemzeti parkok igazgatóságainak a védett területek esetében. Továbbá rendelkezésre álltak az uniós projektek, amelyek keretében ugyancsak mód nyílt védett területek megvételére. Ezek keretében 2007-2013 között a tíz nemzeti parki igazgatóság csaknem 36 milliárd forintot pályázati pénzt tudott az uniós forrásokból a Környezet és Energia Operatív Program (KEOP) keretében a magyar természet és környezetvédelmi célok megvalósítására elnyerni.⁹ Az intézkedés jól kapcsolódik a kormányzat zsebszerződések elleni fellépését célzó célkitűzéseéhez is.

SWOT elemzés

Erősségek:	Gyengeségek:
▪ Az intézkedés természetvédelmi szempontokat érvényesít. ▪ Illeszkedik a Kormány zsebszerződéseket felszámoló, a külföldiek földszerzését gátló politikájához. ▪ Épít az európai uniós források hatékony felhasználására.	▪ A földterületek kisajátítása sok esetben sérti a gazdálkodók érdekeit, hátrányosan érinti a megélhetésüket. ▪ Többletfeladatot ró a nemzeti park igazgatóságokra, de nem rendel hozzájuk ennek megfelelő többlet erőforrást.
Lehetőségek:	Veszélyek:
▪ A földterületek haszonbérlettel történő hasznosításával költségvetési	▪ A nemzeti park igazgatóságok nem rendelkeznek megfelelő

⁹ http://hvg.hu/itthon/20130718_31_ezer_hektar_kerult_e_nemzeti_parkokhoz

bevételek keletkezhetnek. ▪ Csökken a zsebszerződésekkel érintett földterületek aránya.	személyzettel feladataik ellátására az új földterületeken. ▪ Korrupciós nyomás a természetvédelmi területek átminősítésére és mezőgazdasági hasznosítására.
--	--

Törvény a hulladékgazdálkodási közszolgáltatási tevékenység minősítéséről

Intézkedés

2013. július 4-én hirdették ki a hulladékgazdálkodási közszolgáltatási tevékenység minősítéséről szóló 2013. évi CXXV. törvényt, amelynek célja, hogy az Európai Unió hulladékgazdálkodási prioritásaihoz igazodva olyan közszolgáltatási rendszer létrehozását biztosítsa, amely lehetővé teszi, hogy a közszolgáltató kiválasztásánál az eddig uralkodó gazdasági szempont mellett a szolgáltatás biztonsága és a szolgáltatás minősége is hangsúlyos értékelési szemponttá váljon.

Fogadtatás és hatások

A törvény részletes elemzését a 2013. május és június tárgyhavi Környezetpolitikai elemzés tartalmazza. Jelen tanulmányban az intézkedés tárgyhónapban jelentkezett hatásait és az új jogszabály fogadtatását, az arról megjelent politikai kommentárokat mutatjuk be.

A jogszabállyal kapcsolatos júliusi sajtókommentárok azt a jogalkotói szándékot vélték felfedezni a törvényben, amely az új hulladéktörvényben lefektetett minősítési rendszeren keresztül, nehezen vállalható feltételek teljesítésére kényszerítené a hulladékkezelő cégek külföldi befektetőit. Iparági szempontból ugyanis döntő lehet, hogy a magasabb minőségi fokozatokat a szolgáltatóknak mekkora része tudja biztosítani. A sajtóelemzések szerint, ha a Kormány végső céljai közt szerepel, hogy az állam 2014-től átvegye a terület irányítását, azt úgy tudja a legolcsóbban megtenni, ha olyan feltételeket támaszt, melyeket a szolgáltatók nem tudnak teljesíteni. A minősítő rendszer felállításával kapcsolatban alapvető problémaként nevezték meg az elemzők azt, hogy magát a törvényt is csak 2013 júniusában fogadták el, ezért a tárgyhónapban még hiányoztak a kapcsolódó végrehajtási rendelkezések. Értelmező jogszabályok nélkül nem magától értetődő, hogy egyes településeket, szolgáltatási területeket legalább milyen minőségű szolgáltatónak kell kiszolgáltatnia.

A hulladékgazdálkodási rendszer reformja több településen is a kormányzat rezsicsökkentési politikájának célkitűzéseivel ellentétes hatást ért el. Egy ilyen példa Miskolc városának esete, ahol korábban többségi tulajdona volt az osztrák tulajdonú AVE Magyarországnak a városi hulladékkezelő cégben, az AVE Miskolc Kft.-ben. Amikor 2012-ben lejárt a 10 évre megkötött együttműködési szerződés, a város új megállapodást kötött. A szerződésben rögzített árdíjszabási mechanizmus miatt 18 százalékkal emelkedett a szemétdíj ára. Hasonló esetek történtek Tatabányán és Debrecenben is, amikor a hulladékkezelő cégek érvényesítették az

elfogadott költségek alapján megengedett díjszabást. A kormányzat a kialakult helyzetre egy olyan jogszabály módosítással reagált, amely értelmében a szemétszállítási díjknál a tízszázalékos csökkentéskor a 2012. áprilisi árakat veszik figyelembe. Az intézkedés kritikusai szerint az érintett cégek számára ez a szolgáltatások eddigi minőségének fenntartása mellett nem volt vállalható.¹⁰ Az új jogszabályokkal kapcsolatban számos ellenzéki kritika is megjelent, köztük Török Zsolté (MSZP), aki szerint „Teljes káoszt teremtett a hulladékkezelési szektorban a Fidesz-kormány csak azért, hogy újraoszthassa az évi 200-300 milliárdos szemétszállítási piacot, s ezzel is a klientúráját gazdagítsa”. Az MSZP szóvivője szerint több kisebb településen szemétszállítási problémák merültek fel a „magánvállalkozók elűzése és az erőszakos államosítások” miatt. Török Zsolt arról nyilatkozott, hogy szerinte nem egységes, hanem a hulladék-kezelés tényleges költségeit tükröző szemétszállítási díjak bevezetésre van szükség, mindemellett pedig el kell érni, hogy mindenki csak annyi szemét elfuvarozása után fizessen, amennyit maga termelt, s ne a kukák száma, vagy úrmérete legyen továbbra is a díjszámítás alapja.¹¹

Az új jogszabállyal kapcsolatban, internetes oldalán szólalt meg Szilágyi László, a Párbeszéd Magyarországért parlamenti képviselője. „Sorra buknak be a közszolgáltatók, sok településen ötlet sincs, hogy ki legyen ezután a szemétszállító. Van hely, ahol kulturáltan megvették a tulajdonrészt, ami a többséghez kell, nyilván hitelből, amit az állam majd átvállal... Van olyan szolgáltató, amely kivonult az országból. Lesz olyan hely, ahol alapítanak egy 3 milliós kft.-t, amely a közszolgáltató lesz, és amely alvállalkozóként bevonja majd a régit. Ettől vajon alacsonyabb lesz a díj? Vagy maga ruház be kukákba, kukásautókba és egyéb eszközökbe, ami megint csak nem a díjcsökkentés irányába hat” – írta blogján a környezetvédő aktivista. A fogyasztással arányos szemétdíjért évek óta kampányoló politikus annak a véleményének adott hangot, amely szerint a rezsicsökkentés hulladékgazdálkodási területre engedésével a Kormány ellehetetlenített egy már megépült, igaz, nem hibátlanul, de mégiscsak működő rendszert. „És mivel ezt a lakosságra nem lehet áthárítani, az egész az új önkormányzati cégek fogják lenyelni. És 2014-től csak közhasznú cégek szolgáltathatnak. Majd ezek a cégek állnak sorban a bankoknál hitelért. De nem fognak kapni” – írta webnaplójába a zöld politikus.¹²

A PM hivatalos véleménye szerint a Kormány "bedöntötte" a teljes hulladék-közszolgáltatást, de nem épített fel helyette új rendszert. Szilágyi László független képviselő ezért arra szólította fel a kabinetet, hogy tegyen rendet a közszolgáltatások piacán. A PM politikusa hivatalos sajtótájékoztatóján arról számolt be, hogy a ciklus utolsó parlamenti napján a Kormány olyan törvényt „nyomott át”, amelynek alapján katasztrófhelyzetben vagy járványveszély esetén kényszerszolgáltatót lehet kijelölni (lásd. Meghozott intézkedések c. fejezet).¹³

¹⁰ Pl. http://hvg.hu/gazdasag/20130711_Jon_a_hulladekommando

¹¹ <http://nepszava.hu/articles/article.php?id=662180#null>

¹² <http://www.szilagylaszlo.hu/content/mit%C5%91l-lesz-kevesebb-szem%C3%A9td%C3%ADj>

¹³ http://hvg.hu/gazdasag/20130715_PM_a_kormany_bedontotte_a_teljes_hulladek

Olcsóbb és nonprofit alapú lesz a szemétszállítás - reagált a Fidesz-frakció a Párbeszéd Magyarorszáért kijelentéseire. A kormánypárti képviselőcsoport közölte: július 1-jétől a rezsicsökkentési programban újabb hat szolgáltatás, köztük a szemétszállítás ára csökkent. Így már csak a tárgyév előtti évi áprilisi ár legfeljebb 4,2 százalékkal megemelt összegének 90 százalékát kérhetik el a szolgáltatók. A Fidesz-kormány azt szeretné elérni, hogy olcsóbb, átláthatóbb és országsszerte egységes legyen a szemétszállítás díja. Nyilatkozatuk szerint 2014-től kizárólag állami, vagy önkormányzati többségi tulajdonban lévő nonprofit gazdasági társaság végezheti majd a szemétszállítást.¹⁴

SWOT elemzés

(a 2013. május tárgyhavi Környezetpolitikai elemzésben leírtakon túli szempontok)

Erősségek:	Gyengeségek:
	A törvény végrehajtási rendeletei nem készültek el időben.
Lehetőségek:	Veszélyek:
	A korábbi elemzésekben az intézkedés legfőbb veszélyének a hulladékszállítási közszolgáltatásban esetlegesen bekövetkező szüneteket neveztük meg. Ezt a kockázati tényezőt jelentős mértékben csökkentette a tárgyhónapban elfogadott, az egyes közszolgáltatások ellátásáról és az ezzel összefüggő törvénymódosításokról szóló 2013. évi CXXXIV. Törvény (lásd. a Meghozott intézkedések c. fejezetet).

Egyéb politikai témák

A környezetvédelmi főfelügyelőség működése

Jávor Benedek, a Párbeszéd Magyarorszáért (PM) elnöke, július folyamán ismételten kritikával illette az Országos Környezet- Természetvédelmi és Vízügyi Főfelügyelőségnél (OKTVF) vezetését és működését. A politikus korábban jegyzetekben, újságcikkekben, közleményekben és parlamenti felszólalásokban adott hangot annak a véleményének, amely

¹⁴ <http://www.fidesz.hu/hirek/2013-07-15/olcsobb-es-nonprofit-alapu-lesz-a-szemetszallitas/>

szerint a környezetvédelmi főfelügyelőségen kialakult „áldatlan állapotok”, valamint Tolnainé Szatmári Katalin, az OKTVF vezetőjének alkalmatlansága miatt sérül a magyar állampolgárok egészséges környezethez való alkotmányos alapjoga (lásd.: 2013. június tárgyhavi Környezetpolitikai elemzés). A PM júniusban erre hivatkozva az ombudsmanhoz fordult, hogy tisztázódjon, megfelel-e a Tolnainé által irányított OKTVF a főfelügyelőséggel szemben támasztott személyi, szakmai, jogi és közigazgatási elvárásoknak, és képes-e alkotmányos feladatainak ellátására.¹⁵ Jávor Benedek júliusi blogbejegyzésében olyan dokumentumot tárt nyilvánosságra, amely szerinte meghazudtolta Fazekas Sándor vidékfejlesztési miniszter arra vonatkozó korábbi parlamenti kijelentését, hogy a jogi végzettséggel nem rendelkező Tolnainé Szatmári Katalin nem töltött be jogi vezetői feladatot az OKTVF-nél. A nyilvánosságra tárt dokumentum Jávor szerint ezzel szemben arra utal, hogy Tolnainé – még főigazgatósága előtt – a Jogi, Termékdíj és Felügyeleti Főosztályt megbízott főosztályvezetőként vezette. Erre alapozva Jávor Benedek blogbejegyzésében úgy fogalmazott, hogy „Fazekas miniszter egy parlamenti képviselőnek adott írásbeli válaszában tényyszerűen hazudott.” A képviselő hasonlóan kétségbe vonta Fazekas miniszter azon állítását, amely szerint „Tolnai Jánosné Dr. Szatmári Katalin 2012. szeptemberi főigazgatói kinevezése óta (...), munkaügyi per nem indult.”¹⁶

A PM társelnökének fenti blogbejegyzési nyomán a Budapesti Rendőr-főkapitányság júliusi 4-i keltezésű levelében arról tájékoztatta a képviselőt, hogy eljárást indított a Btk. 179. szakasz (1) bekezdésébe és az (2) bekezdés b) pontja szerint minősülő rágalmozás vétségének megalapozott gyanúja miatt. A rendőrség tájékoztatása szerint az eljárás a javorbenedek.blog.hu oldalon „A kiskakas gyémánt félkrajcára, avagy hogyan csináljunk a szemétből pénzt” címmel megjelent cikkben leírt állítások alapján indult. Az eljárás kapcsán Jávor Benedek közleményt adott ki, amelyben kifogásolta, hogy „a nyomozati szerveket szemmel láthatólag nem foglalkoztatja mindaz a jogsértés a zöldhatóságnál, amelyeket az Adatvédelmi Hatósághoz illetve az ombudsmanhoz benyújtott beadványaim tartalmaznak, szemben azzal, hogy honnan jutottam hozzá a blogon közzétett levélhez.”¹⁷ Mesterházy Attila, az MSZP elnöke, július 10-i közleményében szolidaritását fejezte ki Jávor Benedekkel, egyben felháborítónak nevezte, hogy a rendőrség a PM politikusa ellen indított eljárást az általa szerkesztett blog miatt, és nem a zöldhatóság ügyeit vizsgálta ki az általa is leírtak alapján. A hatalom kiszolgálói eljárásukkal a tükröt tartó politikust tüntetik fel negatív színben ahelyett, hogy a hatósági visszasságokat vizsgálnák - írta közleményében Mesterházy Attila. Az MSZP elnöke szerint „sajnos nem egyedi az eset, hogy fordítva ülnek a lovon az Orbán-rendszer kiszolgálói”. Közleményében emlékeztetett: Gőgös Zoltánt is eljárás alá akarták vonni, mert fényképekkel bizonyította a földmutyit. „A trafikmaffia kapcsán pedig a Fideszesek visszaélését lebukató önkormányzati képviselőt hallgatták ki először az elkövetők, a mutyisták helyett” - írta Mesterházy. Az MSZP elvárja az illetékes szervektől, hogy a zavaros és botrányos ügyeket vizsgálják ki és ezek nyomán tegyék meg a szükséges

¹⁵ <http://www.greenfo.hu/hirek/2013/06/04/oktvf-botrany-ombudsmani-vizsgalatot-ker-a-pm>

¹⁶ http://javorbenedek.blog.hu/2013/07/17/miniszter_ur_on_hazudik

¹⁷ http://javorbenedek.blog.hu/2013/07/05/a_rendorseg_nyomoz_a_zoldhatosag_ugyeben_ellenem

lépéseket, s ne az ellenzéki politikusokat vegzálják, akik felhívják a figyelmet a törvénytelenésekre - fogalmazott az MSZP elnöke, hozzátéve: „egyben szolidaritásunkról biztosítjuk a demokratikus ellenzék politikusát, Jávor Benedeket”.¹⁸

A makói földgázkinccs kitermelésének környezeti kockázatai

A tárgyhónap folyamán újabb álláspontok és nyilatkozatok láttak napvilágot a makói nemkonvencionális földgázkinccs kitermeléséről és annak környezetvédelmi kockázatairól. Fazekas Sándor vidékfejlesztési miniszter július 16-i nyilatkozatában annak a véleményének adott hangot, amely szerint a palagáz-kitermelés hozzájárulhat az EU és így Magyarország importfüggőségének csökkentéséhez, ugyanakkor a telepek nagy mennyiségű hasznosítása esetén az Európai Uniónak át kellene értékelnie a megújuló energia kérdéskörét. Becslések szerint a magyar palagáz-vagyon mintegy 2000 milliárd köbméter, miközben Magyarország éves földgázfogyasztása 10 milliárd köbméter. A miniszter által nemzetközi fórumokon is képviselt magyar álláspont szerint a nem hagyományos szénhidrogének, különösen a palagáz kutatása rendkívüli körütekintést kíván, és ezért biztonságos és környezetbarát megoldásokat kell találni a kitermeléséhez. A miniszter elmagyarázta, hogy mivel a nagy mélységben lévő gáz kitermelésekor közetrepestéses technológiát alkalmaznak, ezért nehéz felmérni azokat a környezeti hatásokat, amelyek a kitermelésénél jelentkezhetnek. Erre példaként az egyesült államokbeli Pennsylvániában palagáz kitermelése következtében elszennyeződött felszíni vízrétegeket hozta fel. Még az is előfordulhat, hogy földmozgásokat és földrengés-veszélyt is hordoznak magukkal ezek a beavatkozások. Mindemellett a palagáz kitermelésénél a szokásosnál jóval több kút kialakítása szükséges, ami táj- és környezetvédelmi szempontokat is felvet.

Éppen ezek miatt a veszélyek miatt a miniszter szerint Magyarország számára célszerű lenne megvárni a kiforrott technológiák alkalmazását. Hozzátette, hogy Magyarország 75 éves tradíciói, tapasztalatai vannak a szénhidrogénipar területén, a hagyományos kitermelésben. A makói gázmező kutatásához az állam több engedélyt adott ki, és jelenleg is eljárások folynak ott. Fazekas Sándor elmondta, hogy az uniós országok közül többen is nagyon óvatosak ezen a téren, és mások is meg akarják várni a különféle termelési tapasztalatokat. Azonban olyanok is vannak, akik teljesen elzárkóznak, többen is moratóriumot vezettek be a palagáz kitermelése kapcsán. A vidékfejlesztési miniszter nyomatékosította, hogy az illetékes minisztérium alaposan tanulmányozza a kérdéskört, szakértőket kért fel az elemzésre, és hasznosítani akarja más országok palagáz-kitermelési tapasztalatait is.¹⁹ A Vidékfejlesztési Minisztérium sajtóirodája a nem-konvencionális földgáztelepekkel kapcsolatos kérdéseke adott válaszaiban szintén annak a véleményének adott hangot, amely szerint a palagáz kitermelése kiemelt környezeti kockázatot jelent. Mint a VM sajtóirodája írta: „A palagáz kitermelésére alkalmas technológia viszonylag új, alkalmazásával kapcsolatban még európai

¹⁸ http://mszp.hu/hirek/az_mszp_szolidaris_javor_benedekkel

¹⁹ http://hvg.hu/vilag/20130716_A_palagazt_meltatta_Fazekas_Sandor

uniós szinten is igen kevés konkrét gyakorlati tapasztalat áll rendelkezésre. Európában a legkomolyabb kísérletek eddig Lengyelországban voltak, de ott is vegyesek a tapasztalatok. Az azonban már jelenleg is ismert, hogy a palagáz kitermelése kiemelt környezeti kockázatot jelent”. A környezeti kockázatok közül a felhasznált vegyszerek elsősorban az ivóvízbázisra gyakorolt hatását emelték ki, illetve elmondták, hogy azok használat utáni kezelése, tárolása is további problémát jelent. Az Európai Parlamentben készült 2011-ben egy tanulmány, miszerint a repesztő folyadék 2 százalékban olyan kémiai anyagokat tartalmaz, amelyek között mérgező, allergén, mutagén és rákkeltő, továbbá a környezetet károsító anyagok is vannak. Erre válaszul az Európai Bizottság a nem hagyományos szénhidrogének kutatására és kitermelésére környezeti kockázataival kapcsolatos tagállami egyeztetésekre ad-hoc technikai munkacsoportot hozott létre. A minisztérium sajtóirodájának információi szerint például Ausztriában, de más tagállamokban is már a tárgyhónapban is környezeti hatásvizsgálat kötelező volt a nem konvencionális szénhidrogének kitermelésére. Van ahol (Hollandia, Luxemburg, Bulgária) a termelésnek ezt a módját betiltották. Franciaországban a rétegrepesztési technológia bányászati törvény szerinti betiltásával tiltják a nem konvencionális szénhidrogének kitermelését, Németországban pedig vízbázis védőövezetén adtak ki rá tilalmat.

A makói „gázkincset” kutató vállalat nem kapott szakhatósági hozzájárulást, ennek kapcsán azt válaszolták, hogy a cég „a környezetvédelmi hatóság többszöri hiánypótlási felhívása ellenére sem támasztotta alá kellőképpen sem a természetes víz használatával végzett rétegrepesztési technológia, sem pedig a kitámasztó anyag nélküli rétegrepesztés alkalmazhatóságát. Mindezek alapján, az Európai Parlament vonatkozó tanulmányára figyelemmel, valamint tekintettel a környezet védelmének általános szabályairól szóló törvényre „az illetékes Főfelügyelőségnek nem állt módjában megadni a szakhatósági hozzájárulást az új kutak létesítéséhez.” A kitermeléssel kapcsolatban felmerült környezetvédelmi aggályokról Holoda Attila, volt energiaügyi helyettes államtitkár is nyilatkozott, aki sajtókérdésekre válaszul elmondta, hogy az olajszakma már többször bebizonyította, hogy nincsenek veszélyek, illetve még az irányba is nyitottságot mutattak, hogy a környezetvédelmi hatósággal együtt hozzanak létre egy olyan feltételrendszert, amely a leginkább biztosítja a környezet megóvását. Holoda Attila a következőket nyilatkozta: „Úgy tűnik azonban, hogy ehhez a közös munkához nincsenek megfelelő szakemberek a zöldhatóságnál, ezért inkább a tiltásra teszik a hangsúlyt, mint a szabályozásra és az ellenőrzésre”. Szabó György, a kutatást végző Falcon Oil & Gas Ltd. magyar leánycége, a TXM Olaj- és Gázkutató Kft. ügyvezető igazgatója pedig arról beszélt, hogy a rétegrepesztést, amellyel ők is dolgoznának, 50 éve alkalmazzák világszerte, így Magyarországon is. Az aggodalmak arról szólnak, hogy a besajtolt vízben rákkeltő vegyszer van, amely bejuthat az ivóvízbázisba. A magyarázatok szerint azonban az ivóvízbázis jóval magasabban van, mint a gázréteg, a kutak pedig zárt rendszerek, „menet közben” kizárt, hogy víz távozzon belőle, hiszen ebben az esetben a gáz is „szökne”.²⁰

²⁰ <http://www.atv.hu/belfold/20130707-kockazatos-a-magyar-gazkincs-kitermelese>

Külpolitikai és nemzetközi kitekintés

A verespataki aranybánya megnyitása

A tárgyhónapban újabb nyilatkozatok láttak napvilágot a verespataki ciántechnológiát használó aranybánya megnyitásával kapcsolatban. A Greenpeace Magyarország munkatársai elemzésben emlékeztettek arra, hogy 2013 májusában a román állam a több projektet is kezelő cégeből külön, csak a verespataki bányae érdekeltségért felelős cégbe tette át tulajdonát (a Minvest Deva-ból a Minvest Rosia Montana-ba). Ezáltal lehetővé vált a bányanyitásban az állami érdekeltség közvetlen fenntartása, és az is, hogy teljesen egyedi feltételeket hozzanak létre a beruházás engedélyeinek megszerzésére, valamint az előírások adott projektekre hangolására. Ezen intézkedésre utalva, a Greenpeace szakértői elemzésükben kulcskérdésnek nevezték meg, hogy milyen anyagi garanciákat kíván meg a román Kormány az RMGC-től egy esetleges szerencsétlenség esetére, hiszen egy katasztrófa után sokszor a cégek eltűnnek, vagy általában csak a károk egy részét tudják kompenzálni. Így szerintük minimálisan legalább annyit meg kéne követelni tőlük, hogy egy folyamatos feltöltésű pénzügyi alapot és egy, a reális károkat ténylegesen fedező biztosítást tegyenek minden ilyen nagyszabású, veszélyes projekt mögé. A Greenpeace Magyarország szakértői leszögezték, hogy a magyar Kormány és a környezetvédők érdekei ebben az ügyben teljesen megegyeznek, éppen ezért az eddiginél erőteljesebb fellépést szorgalmazznak a magyar politika részéről, így azt, hogy kihasználják beleszólási jogukat ebben a határokon is átnyúló beruházásban.

A Dallos György, Simon Gergely és Szegfalvi Zsolt által jegyzett állásfoglalásban annak a véleménynek is hangot adtak, amely szerint ahhoz, hogy egyáltalán engedély közelébe kerüljön a verespataki bánya megnyitása, alapvető lenne, hogy a folyamat átlátható legyen. Egy társadalmi konszenzuson, szigorú környezetvédelmi előírásokon és ezek független ellenőrzésén alapuló beruházást lehetne csak elfogadni. De ezek a feltételek távolról sem állnak fenn, a környezetvédők szerint. A nagy lobbierővel rendelkező aranykitermelő cég összefogva a román kormánnyal ugyanis a 300 tonna aranyat és várhatóan több milliárdos állami bevételt szem előtt tartva megnyugtatónak szánt hatástanulmányokat készített és a vonatkozó törvényeket árulkodó módon módosította. Az elemzés írói azonban rávilágítanak, hogy egy dolgot nem sikerült megteremteniük a beruházóknak, nem tudták elfogadhatóvá tenni a kitermeléssel járó felfoghatatlan mértékű pusztítást és a 185 méter magas gát mögött tornyosuló ciános zagy fenyegetését.²¹

Illés Zoltán, a Vidékfejlesztési Minisztérium környezetügyért felelős államtitkára, a székelyföldi Tusnádfürdőn, a 24. Bálványosi Nyári Szabadegyetemen tartott előadásában fejtette ki véleményét a bányanyitás fejleményeivel kapcsolatban. Az államtitkár emlékeztetett arra, hogy az Európai Unió vízvédelmet és vízgazdálkodást szolgáló irányelvei miatt a tervezett aranybánya megnyitása, üzemeltetése nem lenne kifizetődő. Az államtitkár az MTI-nek úgy nyilatkozott, hogy az irányelvek értelmében már a környezetre veszélyes

²¹ http://magyarinfo.blog.hu/2013/07/17/verespatak_ismet_fenyeget

beruházások előtt lépéseket kell tenni a beruházónak és az érintett uniós tagországnak a környezetszennyezés kivédésére. Verespatak esetében a megelőző beruházások költsége olyan tetemes lenne, hogy egyszerűen nem érné meg a bánya üzemeltetése. Az irányelvek betartását figyelemmel kell kísérnie Romániának és az Európai Uniónak is.²² Ugyancsak a Bálványosi Nyári Szabadegyetemen adott nyilatkozatot a témával kapcsolatban Schiffer András, az LMP társelnöke, aki leszögezte, hogy a Kárpát-medencében az ökorégiót érintő kérdésekben a helyiek véleményét is ki kellene kérni a döntések előtt. Így például az erdélyi Verespatakon a tervezett aranybánya ügyébe a Tisza vízgyűjtő területén élőket nem kérdezték meg, pedig Európának a helyi közösségek önrendelkezésére kellene épülnie, hogy természeti erőforrásaikról az ott lakók hozhassanak döntést. Schiffer András elmondta, hogy még a tárgyhónap elején tárgyalt Remus Cerneával, a Román Zöld Párt elnökével Verespatakról és a paksi atomerőmű bővítésének kérdéseiről. A román képviselőház egyetlen zöldpárti képviselője mellett találkozott az Erdélyi Magyar Néppárt (EMNP) elnökével, Toró T. Tiborral is. Majd tárgyalt Kelemen Hunorral, a Romániai Magyar Demokrata Szövetség elnökével.²³

A japán erőművek működésének engedélyezése

Júliusi döntésével 2014 szeptemberéig engedélyezte a japán atomenergetikai hatóság az ország két működő atomreaktorának üzemeltetését, miközben a 2011-ben balesetet szenvedett fukusimai erőmű üzemeltetője közzé tette, hogy ismét beindítaná több nukleáris építményét. A hatóság június végi vizsgálata szerint az Ói város mellett üzemelő erőmű két működő reaktora „nem jelent azonnali, súlyos biztonsági kockázatot”. Az áramtermelést azonban szeptember végén mindenképpen leállítják a kötelező rutinellenőrzések miatt. Az üzemeltetők engedélyekre vonatkozó kérelmeivel a hatóság csak az új, a természeti katasztrófák és más vészhelyzetek okozta üzemzavarok elleni fejlesztéseket előíró nukleáris biztonsági szabályzat július 8-ai hatályba lépése után foglalkozott.

A TEPCO vállalat, mely a 2011-ben balesetet szenvedett fukusimai erőművet is tulajdonolja, tudatta, hogy Kasivadzaki-Kariva erőmű hét reaktorából legalább kettőt ismét működésbe akar hozni, azért is teszi ezt, hogy a fukusimai katasztrófa költségeit fedezhesse. Az atomenergia-párti kormány reményei szerint az erőművek az új biztonsági szabályoknak eleget téve ősszel újra megkezdhetik működésüket, azonban ez még egyáltalán nem biztos, mert a fukusimai szerencsétlenség után létrejött független atomenergetikai szerv eddig mindig igen szigorúan lépett fel az üzemeltetők ellen, így több reaktor leállítását és leszerelését is elrendelték biztonsági okokból kifolyólag.²⁴

²² <http://www.fidesz.hu/hirek/2013-07-26/a-verespataki-banyanyitas-nem-lenne-kifizet337d337/>

²³ http://www.pecsinapilap.hu/cikk/Tusvanyos_-

[LMP okologiai kerdeseekben a helyiek velemenyet is ki kellene kerni/137774](http://www.pecsinapilap.hu/cikk/Tusvanyos_-LMP_okologiai_kerdeseekben_a_helyiek_velemenyet_is_ki_kellene_kerni/137774)

²⁴ <http://www.vg.hu/vallalatok/energia/szeptemberig-uzemelhet-japan-ket-mukodo-atomreaktora-407035>

A GMO növények termesztésének engedélyezése

Július folyamán nemzetközi hírügynökségek hozták nyilvánosságra azt a hírt, miszerint a Monsanto európai elnök-vezérigazgatója arról tett bejelentést, hogy a cég az új génmódosított fajtákra vonatkozó európai termesztési engedélykérelmeinek visszavonását tervezi. A Reuters hírügynökség arról is tájékoztatást adott, hogy az Európai Bizottság szóvivője megerősítette a hírt, őket is értesítették a Monsanto ezen szándékáról. A cég öt génmódosított kukorica fajtacsoport, illetve egy-egy génmódosított szója, valamint cukorrépa fajtacsoport termesztésére vonatkozó kérelmét fogja visszavonni a hírek szerint. A cég bejelentésének hátterében az állhat, hogy Európa gyakorlatilag bezárta kapuit génmódosított növények előtt, a lakosok jelentős csoportja szintén visszautasítja a génmódosított növényekből készült ételeket, továbbá több uniós tagállam (köztük Franciaország, Németország, Magyarország ill. Olaszország is) betiltotta a MON810-es génmódosított kukorica előállítását. Mindezek hatására Európában a génmódosított növények termőterülete még a mezőgazdasági területek 0,1 százalékát sem tették ki. Így a BASF már 2012-ben közölte, hogy génmódosított termékeivel elhagyja az európai piacot.²⁵

A Magyar Természetvédők Szövetsége újabb győzelemként, a géntechnológiai ipar európai kudarcának beismeréseként értékelte a júliusi bejelentését, rámutatva, hogy a génmódosított termékeknek nincs piaca Európába, sem a fogyasztók, sem a gazdák nem kérnek belőlük. Fridrich Róbert úgy reagált, hogy bár az óriáscég döntése fontos győzelem a génmódosított növények térnyerése elleni küzdelemben, azonban úgy véli, nem lehet hátradőlni, hiszen a Monsanto a továbbiakban is termesztetni fogja Európában a MON810-es génmódosított kukoricát. A Magyar Természetvédők Szövetségének programvezetője arra hívta fel a figyelmet, hogy Dél-Amerikából és az Egyesült Államokból több millió tonna génmódosított szója érkezik Európába, így Magyarországra is. Éppen ezért, sürgeti a kormányt, hogy az importált génmódosított szója kiváltása érdekében mielőbb valósítsa meg a Nemzeti Vidékstratégiában szereplő Nemzeti Fehérjeprogramot.²⁶ Mindeközben az Európai Tudományos Akadémiák tudományos tanácsadó testülete (EASAC) jelentésben sürgette a GMO-kra vonatkozó uniós tiltás feloldását. Szerintük ugyanis Európa egyre inkább teret veszít az egyre kiélezettebb élelmiszer-termelési versenyben, ha nem alakítja át a genetikailag módosított szervezetekkel kapcsolatos szabályozását. A magyar sajtónak ezt Balázs Ervin akadémikus, a Magyar Akkreditációs Bizottság elnöke mondta el, aki hozzátette, hogy ez volt a tudományos akadémiák első közös megmozdulása azért, hogy a politikusok az igazolt tudományos tények ismeretében tudjanak dönteni ebben a kérdéskörben, mely meglehetősen átpolitizált. A jelentés hangsúlyozta, 1996 óta nem volt olyan egészségügyi vagy környezeti kár, melyet a GM-szervezetek tudományosan igazolhatóan okoztak volna, az ezzel foglalkozó kutatók azonban olyan újabb GM-növényeket fejlesztettek, melyek még az eddigieknél is jobban megfelelnek a biztonsági előírásoknak.

²⁵ <http://www.agrotrend.hu/hirek/agrargazdasag/siker-az-uj-genmodositott-fajtak-engedelykerelmenek-visszavonasa>

²⁶ http://www.mtvsh.hu/meghatral_europaban_a_monsanto

Balázs Ervin a következőképpen magyarázta az újgenerációs GM-növények fejlesztését: Ezek sok esetben ugyanabból a fajból, netán egy hagyományosan beltenyésztett rokon törzsből származnak, vagy célzott mutagenézissel hozták létre őket, amelyben egy génnek csupán bizonyos célzott alkotórészeit (nukleotidjeit) cserélik ki. Néhány ilyen technológia csupán epigenetikai változásokat hoz létre az utódnövényekben, ami változatlanul hagyja a növény DNS-ét, eredeti genomját, és az így létrehozott fajta megkülönböztethetetlen a hagyományosan nemesített változattól. Az ilyen, második generációs technikák, melyek nem operálnak idegen génekkel, de ugyanúgy javítanak a fajták betegség-ellenállóságát, tápanyagtartalmát és terméshozamát, sokat lendíthetnének Európa mezőgazdasági innovációján. Így ezeket jogilag azonban máshogyan kellene szabályozni, mint az első generációsokat. A tudományos tanácsadó testület azt is leírta jelentésében, hogy az uniónak e technológiák támogatása mellett az új terméket és nem az előállítás folyamatát kellene szabályoznia. A tárgyhónapra fennmaradt helyzetből versenyhátránya származik a kis- és közepes cégeknek, a kutatóintézeteknek és az egyetemeknek, míg a multinacionális, a nemesítési piacot uraló cégeket segíti, hiszen egyetlen génmódosítás kivizsgálása és regisztrációja hétmillió euróba kerül.²⁷

²⁷ http://nol.hu/tud-tech/20130716-jobb_a_gmo-k_masodik_hullama-1400309